

Zlín

jest

zářivým

fenomémem

Le Corbusier

Výstava se koná pod záštitou hejtmána Zlínského kraje Stanislava Mišáka a primátorky statutárního města Zlína Ireny Ondrové.

Národní galerie v Praze – Veletržní palác
Dukelských hrdinů 47, 170 00 Praha 7
Tel.: +420 224 301 122, e-mail: info.smsu@ngprague.cz

Vstupné na výstavu je součástí vstupného do stálé expozice:
základní 160 Kč / od 16 hodin 100 Kč
snížené 80 Kč / od 16 hodin 50 Kč
rodinná vstupenka 200 Kč / od 16 hodin 100 Kč

Otevírací doba:
denně mimo pondělí od 10 do 18 hodin

Doprava:
tram 12, 14, 17 > Veletržní

www.ngprague.cz www.kgvu.zlin.cz

Pohled na centrum Zlína od školního areálu, Zlín, 40. léta
František L. Gahura, komplex Studijních ústavů I a II s Památníkem T. Bati uprostřed, Zlín, 1933–1938
Jiří Voženilek, centrální válcovna v továrním areálu, 1957
Vladimír Karfík, třítřetážové bytové domy, Zlín, 1946
Tilbury, Anglie, satelitní sídliště a továrna firmy Bata, letecký pohled, 1940

Hlavní partner NG v Praze

Mecenáš NG v Praze

Hlavní mediální partner NG v Praze

Partner NG v Praze

Mediální partneri výstav

Mediální partneri NG v Praze

Fenomén Baťa zlínská architektura 1910–1960

Veletržní palác
20. 3. – 31. 5. 2009

Architektura betonu, cihly, kovu a skla

Ojediněle důsledná standardizace, unifikace a typizace

Stavba jako součást vyššího urbanistického celku

Architektura jako firemní značka – Architektura jako stroj

Architektura jako výsledek spolupráce architekta a stavebníka

Zlín byl jedním z nejvýraznějších center meziválečné architektury v českých zemích a jediným důsledně budovaným funkcionalistickým městem v Evropě s nezaměnitelným a originálním pojetím výstavby ještě před sestavením a vyhlášením Athénské charty (1933). Baťův Zlín jako urbanisticko-architektonický celek byl fenoménem, který neměl v evropském měřítku obdoby a zůstal nenahraditelnou sugestivní výpovědí o meziválečném a krátce i poválečném období. Vyrosl nevídaným tempem z dominantního obuvnického průmyslového odvětví v městskou průmyslovou aglomeraci s diverzifikovanou odvětvovou průmyslovou strukturou, provázanou s výzkumem, nejnovějšími poznatky a s rozsáhlou infrastrukturou a službami. Rozvoj Zlína, zkoncipovaného v meziválečném období do podoby zahradního města s přísným funkčním zónováním, byl úzce spojen s výrobním areálem firmy Baťa, ležícím v jeho centru. Dodnes nese nesmazatelné a výrazné stopy specifického firemního architektonického pojetí. Charakter výstavby organicky vyrůstal z průmyslového stavebnictví, z architektury továrních objektů, a dá se tedy mluvit o industriální estetice města a industriálním modelu organizace života. Město získalo svou charakteristickou tvář, danou nejen standardizovaným pojetím výstavby, ale i novým životním stylem. Tato specifika se odrazila i ve firemní výstavbě mimo Zlín – v realizaci obchodních domů v celé republice i v zahraničí a především při výstavbě urbánních celků v celém světě. Baťovské satelitní továrny a sídliště jako výrobní a obytné jednotky byly příkladem rozvíjení dokonale propracovaného systému unifikace a standardizace a nesly přehledný rukopis zlínského centra.

Zlínská architektura představuje nejen v českém měřítku ojedinělý úkaz. V jejím základu stojí jedno z nejrozsáhlejších a zároveň nejpromyšlenějších užití dokonale standardizace a typizace, maximální ekonomizace pořízení stavby a maximální zjednodušení a omezení počtu stavebních prvků na všechny typy staveb. Železobetonový skelet s unifikovaným rozponem 6,15 x 6,15 m, lhotejno, zda pro tovární objekt, školu, hotel nebo internát. K tomu cihelná vyzdívka a okna v kovových rámech. Výsledkem toho je jedna z nejpůsobivějších větví moderní architektury. Té, která je rychlá, úsporná, racionální, dokonale funkční a bezodborná. Architektura, která působí jako dokonale fungující stroj a zároveň funguje jako firemní značka, nenapodobitelná a nenapodobovaná.

Ohňostrojí a noční nasvícení centra města, Zlín, konec 30. let

Před Památníkem Tomáše Bati při otevření Studijního ústavu II, Zlín, 24. 4. 1938

Jan A. Baťa a spolupracovníci nad plánem nově budovaného satelitního sídliště, Baťov–Otrokovice, 1935

Pohled na náměstí Práce s Velkým kinem a Společenským domem, Zlín, polovina 30. let

Výstava představí architekturu Zlína v původních plánech a kresbách F. L. Gahury, V. Karfíka, M. Lorence, J. Voženílka, M. Drofy a dalších. Architekturu v širokém pojetí od urbanistických plánů až do 50. let, přes projekty rodinných domů, ať oněch proslulých baťovských či výjimečných domů vilového charakteru, přitom nejen ve Zlíně, ale také v tzv. satelitech, budovaných po celém světě. K tomu patří plány a kresby společenských domů, obchodních domů, Domů služeb; kresby a plány zlínského divadla od prvních návrhů z počátků 40. let až k realizaci v 60. letech. Zastoupení má také soutěž na kostel a památník T. Bati, jež byla vypsána v roce 1940 a jež skončila jen řadou obdivuhodných, ovšem nerealizovaných návrhů. Výstava ukáže i plány na proměny Zlína v 50. letech, počátky panelové prefabrikace obytných domů, ale také výstavníky a aktivity firmy.

Kromě plánů zde jsou zastoupeny také modely nejvýznamnějších zlínských staveb (mj. Správní budova, Památník T. Bati, tovární areál, areál nemocnice, vybrané rodinné domky, Kolektivní dům, vily J. Hanzelky a M. Zikmunda). Součástí výstavy je také ukázka produkce firmy Baťa, nejen reprezentativní kolekce obuvi, s ní související reklamy, ale také např. jízdní kolo či pneumatiky.

Exponáty pocházejí ze sbírek Krajské galerie výtvarného umění ve Zlíně, Národní galerie v Praze, Moravského zemského archivu, Muzea města Brna, Národního technického muzea, Muzea jihovýchodní Moravy ve Zlíně, Samohýl motor Zlín a.s., Regionálního muzea ve Vysokém Mýtě a Fatra a. s., Napajedla.

K výstavě je vydán katalog.

Výstavu připravila

Národní galerie v Praze – Sběrka moderního a současného umění a Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně, p. o.

Doprovodné programy:

Komentované prohlídky k výstavě

26. 3., 7. 4., 21. 4., 28. 4., 29. 4. v 16.30

19. 4. a 17. 5. ve 14.00, 31. 5. v 16.00

Cena: základní 80 Kč/snížená 50 Kč (v ceně je zahrnuto vstupné a poplatek za lektorský výklad). / **Doba trvání:** 45–60 min.

Místo setkání: za pokladnami Veletřního paláce 1. patro
Ve dnech volného vstupu – podle aktuálního programu

Výtvarná dílna pro studenty a dospělé

18. 4. 13.00–16.00 **Vysoce standardní svět**

Na počátku byla funkce. Občané města jsou součástí velké koncepce. Nechme se inspirovat zlínskou architekturou, plakáty a užitými předměty a zkusme vytvořit ideální podobu civilisty, který svému prostředí padne jako ulitý. Jaký tvar by měly předměty z jeho světa?

23. 5. 13.00–16.00 **Světla velkoměsta**

Mnohé světelné projekty Zdeňka Pešánka jsou vizí o propojení racionální architektury a svobodné imaginace. Pokusíme se ji naplnit a pomocí vlastních svítících objektů proměníme tvář funkcionalistického města Zlína.

Cena: základní cena jednotlivé dílny je 150 Kč/snížená 130 Kč

Doba trvání: 150 min. / **Místo setkání:** pokladna

Rezervace: nutná

Speciální akce

Otevřená dílna pro návštěvníky výstavy (od 7 let výše) ve dnech volného vstupu (15.00–20.00)

1. 4. 15.00–19.00 **Stavíme nové město**

Co všechno musíme promyslet, než vykopeme první základy? Zapojte se do budování společného města na připraveném terénu.

6. 5. 15.00–19.00 **Prostory k zabydlení**

Jak se bydlí ve standardizovaném domě? Najděte si místo k životu a zabydlete je podle svých představ. Z dílny si odnesete fotodokumentaci svého modelu.

Programy pro děti

Otevřený ateliér pro děti a rodiče

16. 5. 14.00–16.30 **Bota**

Cena: platí se jen zvýhodněné rodinné vstupné. / **Doba trvání:** navštivte ateliér kdykoli od 14.00 do 16.30.

Mezinárodní sympozium

„Utopie moderny: Zlín“

19. 5. v Praze, 20.–23. 5. ve Zlíně.

Pořádá Zipp – česko-německé kulturní projekty, iniciativa německé Spolkové kulturní nadace s Národní galerií v Praze, Domem umění města Brna a Krajskou galerií výtvarného umění ve Zlíně ve spolupráci se Stiftung Bauhaus Dessau, Bauhaus Kolleg.

Vstup volný

Informace a přihlášky: www.projekt-zipp.de

Význační vědci z oboru architektury, kulturních věd, sociologie a urbanismu se budou věnovat Zlínu a Baťově sociální utopii z historické perspektivy i ve vztahu k současnosti.